

היבטים לשוניים בפרשת כי-תצא סט

דקדוקי מילים וחלקם בעלי שינוי משמעות בפרשת כי-תצא ובהפטרה ובראשון (ובשני)
של כי-תבוא

מילים שו' ההיפוך לעתיד הפכתם למלרע, ללא ציון הפסוקים:
**וְחִשְׁקָתָּ וְלִקְחָתָּ וּבְעַרְתָּ וְהִתְעַלְמָתָּ וְהֶאֱרַכְתָּ וְנִשְׁמַרְתָּ וְחִפְרָתָהּ וְשַׁבְתָּ וְאָכַלְתָּ וְקִטְפָתָּ
וְזָכַרְתָּ וְשָׁכַחְתָּ וְקִצְתָּהּ**
מילים שנשארו מלעיל למרות וי"ו ההיפוך: **וְשָׁבִיתָ וְרָאִיתָ וְתָלִיתָ וְעָשִׂיתָ**
כא יג **וּבְכַתְּתָהּ**: המילה מוטעמת במרכא בבלי"ת ובתביר בת"ו
כא טו **לְשִׁנְיָאָה**: הנו"ן בחירק
כא יט **וְתִפְשׂוּ בּוֹ**: הטעם נסוג לת"ו, עם זאת הפ"א בשוא נע
כא כג **קָלַלְתָּ**: הלמ"ד הראשונה בשוא נח לא בחטף פתח¹
כב א **שִׁיוֹ**: ש"ן שמאלית
כב ג **וְכֵן תַּעֲשֶׂה**: כך היא ההטעמה הנכונה ולא בקדמא ואזלא (קורן ודומיו). **וּמִצָּאֲתָהּ**: האל"ף
כלל אינה נשמעת
כב ה **כָּל-עֲשֵׂה אֱלֹהִים**: טעם נסוג אחור לע"ן
כב ז **תִּקַּח-לֶךְ**: געיה בת"ו. **יֵיטֵב לֶךְ**: טעם נסוג אחור ליו "ד. **וְהֶאֱרַכְתָּ**: העמדה קלה בה "א
למנוע הבלעת האל"ף החטופה
כב ט **הַמְלֵאָה**: געיה בה"א והמ"ם בשווא נע
כב יב **תִּכְסֶּה-בָּהּ**: יש לקרוא תיבה זו כאילו מדובר במילה אחת, אין געיות ואין להעמיד אות זו
או אחרת פרט לבלי"ת המוטעמת בסילוק
כב טו **הַשְּׁעָרָה**: הע"ן בשווא נח
כב יח **וְלִקְחוּ**: מרכא בלמ"ד כטעם משנה
כב יט **מֵאָה כֶּסֶף**: טעם נסוג אחור למ"ם
כב כב **בַּעֲלֹת-בַּעַל**: געיה בע"ן הראשונה
כב כג **מֵאֲרָשָׁה**: במלרע
כב כה **הַמֵּאֲרָשָׁה**: המ"ם ללא דגש בשווא נח, העמדה קלה באל"ף ובמלרע
כב כח **לֹא-אֲרָשָׁה**: במלעיל
כב כט **עֲנָה**: יש להקפיד על המפיק
כג ב **דְּבָא**: זהו אחד המקומות שבו נבדלים ספרי תימן מיתר הספרים, אל"ף לפי התימנים או ה"א
לפי יתר העדות². **שִׁפְכָהּ**: השי"ן בקמץ קטן והפ"א בשוא נח, והקורא בשוא נע משנה משמעות.
כג ג **יָבֵא לּוֹ**: טעם נסוג אחור ליו"ד
כג ה **לְקַלְלֶךָ**: למ"ד ראשונה אחרי הקו"ף בשווא נע³, כ"ף סופית דגושה
כג יא **מְקַרְהוּ-לֵילָה**: הקו"ף בדגש ובשווא נע
כג כא **יְבָרְכֶךָ**: כ"ף ראשונה בשווא נח
כג כה **שִׁבְעָדָה**: ש"ן שמאלית בקמץ קטן. **כְּלִידָה**: במלרע, הלמ"ד בשווא נח והיו"ד בנע
כג כו **עַל קִמַּת רַעְדָה**: טעם טפחא בתיבת **עַל**
כד א **כִּי-מִצָּא בָּהּ**: טעם נסוג אחור למ"ם. **וְכָתַב לָהּ**: טעם נסוג אחור לכ"ף, כן הדבר גם בפסוק

¹ בתכנת כתר בר-אילן השתבשו בזה שניקדו כאן חטף פתח. עיין גיליון כי-תצא סז.

² ראה בגיליון כי תצא סז, בתוכנת הכתר ובתנ"ך ברויאר אימצו את נוסח תימן.

³ אע"פ שכבר גילינו דעתנו ש "כלל הדומות" אינו נכון, כאן יש געיא בקו "ף, וזה דומה ל "הללו" שהלמ"ד הראשונה רפויה, ועם זאת השוא נע.

הבא

כד ב וְהִלְכָה וְהִיָּתָה לְאִישׁ-אֶחָד: טעם טפחא בתיבת וְהִלְכָה
כד ד בַּעֲלָהּ: העי"ן בשווא נח. תַּחֲטִיא: החי"ת חטופה ולא בשווא נח
כד ה וְשָׂמַח אֶת-אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר-לָקַח: טעם טפחא בתיבת וְשָׂמַח
כד ז כִּי-יִמְצָא אִישׁ: מונח רביע ולא קדמא ואזלא
כד ח הַשֹּׁמֵר: במלעיל והמ"ם בסגול
כד י מִשָּׂאת: שי"ן ימנית והאל"ף כלל אינה נשמעת. מְאוּמָה: במלעיל
כד יא נָשָׂה בָּו: אין טעם נסוג אחור. אֶת-הָעֶבֶט: הה' בפתח ולא בקמץ, כן הדבר גם בהמשך
פס' יג
כד יג בְּשִׁלְמָתוֹ: שי"ן שמאלית. וּבְרַכָּךְ: געיה בב"ת, הרי"ש בשווא נע ודגש בכ"ף הסופית
כד יט יְבָרְכֶךָ: כ"ף ראשונה בשווא נח
כד כ תַּפְאָר: הפ' פתוחה⁴
זִיתָךְ: במלרע והת"ו בשווא ולא בסגול
כה ה יְבַמָּה: יש להקפיד על השמעת המפיק
כה ח וְקִרְאוּ-לוֹ: געיה בקו"ף
כה טז כָּל-עֲשֵׂה אֱלֹה: טעם נסוג אחור לעי"ן וכן בהמשך עֲשֵׂה עוֹל
כה יז בְּצִאתְכֶם: הת"ו בשווא נע
כה יח קָרָךְ: געיה בקו"ף והרי"ש בשווא נע. כָּל-הַנְּחֻשָׁלִים: נחץ בנו"ן מפאת הגעיה שבה. וַיִּגַע:
יש לבטא את הפתח לפני העי"ן (פתח גנובה)⁵
כה יט מְכַל-אֵיבֶיךָ: טעם קדמא באל"ף, גרש בב"ת והיו"ד בשווא. אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ: כך היא
ההטעמה הנכונה, תיבת אֲשֶׁר בלבד מוטעמת במונח ותבת ה' - מוקפת⁶ אֶת-זָכַר: לאחרונה
השתרש מנהג לקרוא פעמים את המילה "זכר" מנהג זה אינו מוכר באשכנז המערבי וגם לא בעדות המזרח.
בקונטרס "מקראות שיש להם הכרע" של הר"מ ברויאר ז"ל⁷ האריך להוכיח שאין ספק שנוסח הצירי הוא
הנכון, ואין כל צורך בקריאה הכפולה.

הפטרות כי תצא ישעוהו נד א*:

א רָנִי: הרי"ש בקמץ קטן ובמלרע. לֹא-תִּלָּה: הטעם בחי"ת
ב אֶל-תַּחֲשֹׁכֵי: שי"ן שמאלית
ג נְשָׁמוֹת: דגש חזק במ"ם, שוממות, לשון שממה ולא רבים של נְשָׁמָה
ד אֶל-תִּירְאֵי: געיה בת"ו ושווא נע ברי"ש
ו וַעֲצוּבַת רוּחַ: טעם נסוג אחור לצד"י
ט וּמִגָּעַר-בָּךְ: העי"ן בקמץ קטן

ראשון (ושני) של כי תבוא

המילים הבאות הפכו מלרע עקב וי "ו ההיפוך לעתיד: וְלִקְחֹתָ וְשָׂמַתָּ וְהִלְכָתָּ וּבָאתָ וְאָמַרְתָּ
וְשָׂמַחְתָּ וְנָתַתָּה

כו א וַיְרַשְׁטָהּ: היר"ד אינה נשמעת והיא חלק מהחירק המלא שבוא "ו. וַיִּשְׁבַּתָּ בָּהּ: טעם נסוג

⁴ לפי הרד"ק יתכן שיש כאן שינוי משמעות אם יקרא בקמץ.

⁵ קוראים שבכל קריאה אינם מבחינים בין אל "ף לעי"ן עלולים לקרוא כאן עי "ן פתוחה במקום עי "ן בפתח גנובה. כלומר ויגעה, אבל לפי קריאת האשכנזים יש כאן אל "ף גנובה ונקרא וַיִּגַע. ולפי עדות המזרח: וַיִּגַע. ומי שקורא ויגעה אינו שונה ממי שקורא במקום בְּהִנִּיחַ - בְּהִנִּיחָה!

⁶ בקורן ודומיו תיבת ה' גם היא במונח.

⁷ מאמרו צורף לגיליון תצוה סז, המעוניין יפנה אלי.

אחור לשי"ן והבי"ת במילה הבאה דגושה מדין אתי מרחיק

כו ג לְתַתּוֹ לְנֹ: טעם נסוג אחור ללמ"ד הראשונה

כו ו וַיַּעֲנֶנּוּ: היר"ד בשווא נח

כו ז עָנִינוּ: קמץ קטן בעי"ן והנר"ן אחריה בשווא נח ולא בחירק

כו י וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ: הה"א בגעיא לא במתיגה זקף (דרבן)⁸

כו יא גַּתְּן-לָדָ: געיה בנר"ן הראשונה

כו יב לְעֵשֶׂר: העי"ן בשווא נח וכן בהמשך מְעֵשֶׂר

⁸ צורת הקדמא המלווה לעתים קרובות את הזקף